

SLOVENSKO VODILO

SIST ISO/IEC VODILO 59

prva izdaja
december 1997

Kodeks uveljavljenega ravnanja v standardizaciji (istoveten ISO/IEC Guide 59:1994)

Code of good practise for standardization

iTeh STANDARD PREVIEW
(standards.iteh.ai)

[SIST ISO/IEC Vodilo 59:1997](https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/167aa163-504d-43ca-9b37-6e0eff7e4526/sist-iso-iec-vodilo-59-1997)

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/167aa163-504d-43ca-9b37-6e0eff7e4526/sist-iso-iec-vodilo-59-1997>

Deskriptorji: standardizacija, standardizacijski organi, program zagotavljanja kakovosti, standardi

ICS · 01.120.00

Referenčna številka
SIST ISO/IEC Vodilo 59:1997 (sl)

Nadaljevanje na straneh od 2 do 11

UVOD

Vodilo SIST ISO/IEC Vodilo 59, Kodeks uveljavljenega ravnanja v standardizaciji, prva izdaja, 1997, ima status slovenskega vodila in je istoveten mednarodnemu vodilu ISO/IEC Guide 59, prva izdaja, 1994.

NACIONALNI PREDGOVOR

Vodilo ISO/IEC Guide 59:1994 sta skupaj pripravili Mednarodna organizacija za standarde (ISO) in Mednarodna elektrotehniška komisija (IEC). Članice obeh organizacij so ga odobrile leta 1993. Slovenski prevod ISO/IEC Vodila 59:1997 je pripravila Komisija USM za terminološko usklajevanje prevodov standardizacijskih publikacij, drugačnih od standardov. V primeru spora glede besedila slovenskega prevoda v tem vodilu je odločilen izvirnik mednarodnega vodila v angleškem jeziku.

Ker je slovenski prevod nastal po vključitvi dela besedila ISO/IEC Vodila 59 v prilogo 3 Sporazuma o tehničnih ovirah pri trgovanju (WTO Agreement on Technical Barriers to Trade), opozarjamo na naslednje spremembe, ki so nastale v času od izdaje izvirnika:

- Sporazum GATT/TBT o tehničnih ovirah pri trgovanju iz leta 1991 (Tokijski krog) je bil spremenjen in dopolnjen in je sestavni del Marakeškega sporazuma, ki ga je Slovenija ratificirala kot Zakon o ratifikaciji Marakeškega sporazuma o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (Uradni list RS, št. 36/95)

iTeh STANDARD PREVIEW
(standards.itih.ai)

To slovensko vodilo je dne 1997-12-03 odobril direktor USM.

OSNOVA ZA IZDAJO STANDARDIZACIJSKEGA DOKUMENTA

- Prezem ISO/IEC Guide 59:1994

OPOMBE

- Povsod, kjer se v besedilu vodila uporablja izraz mednarodno vodilo, v SIST ISO/IEC Vodilo 59:1997 to pomeni slovensko vodilo.
- Uvod in nacionalni predgovor nista sestavni del vodila.
- V SIST ISO/IEC Vodilu 59:1997 se uporabljajo izrazi iz ISO/IEC Guide 2:1991, čeprav je medtem že izšel popravljen in dopolnjen ISO/IEC Guide 2:1996.

VSEBINA	Stran
Predgovor	4
1 Uvodni komentar	4
2 Definicije	5
3 Splošne določbe	5
4 Postopki za pripravo standardov.....	5
5 Pospeševanje mednarodne trgovine.....	6
6 Sodelovanje pri postopku priprave standardov	6
7 Usklajenost in informiranje	7
Dodatek A: Izrazi in definicije v zvezi s Sporazumom GATT o tehničnih ovirah pri trgovanju.....	8
Dodatek B: Standardi in s standardi povezani informacijski sistemi in storitve v ISONET.....	10

iTeh STANDARD PREVIEW **(standards.iteh.ai)**

[SIST ISO/IEC Vodilo 59:1997](https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/167aa163-504d-43ca-9b37-6e0eff7e4526/sist-iso-iec-vodilo-59-1997)

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/167aa163-504d-43ca-9b37-6e0eff7e4526/sist-iso-iec-vodilo-59-1997>

Predgovor

Mednarodna organizacija za standarde (ISO) in Mednarodna elektrotehniška komisija (IEC) tvorita poseben sistem svetovne standardizacije. Nacionalni organi, ki so člani ISO ali IEC, sodelujejo pri nastajanju mednarodnih standardov prek tehničnih odborov, ki jih ustanovi pristojna organizacija za delo na posameznih tehničnih področjih. Tehnični odbori ISO in IEC sodelujejo na področjih skupnega interesa. Druge mednarodne organizacije, tako vladne kot nevladne, so v povezavi z ISO in IEC tudi udeležene pri delu.

Na področju informacijske tehnologije sta ISO in IEC ustanovila združeni tehnični odbor ISO/IEC JTC 1 (Joint Technical Committee). Predlogi mednarodnih standardov, ki jih sprejme združeni tehnični odbor, so posredovani v glasovanje nacionalnim organom. Za objavo mednarodnega standarda je potrebna odobritev najmanj 75 odstotkov nacionalnih organov, ki so glasovali.

ISO/IEC Vodilo 59 so leta 1993 odobrili člani ISO in IEC.

1 Uvodni komentar

1.1 Standardi imajo pomembno vlogo v menjavi blaga in trgovini tako znotraj posamezne države kakor tudi med državami vsega sveta. Te standarde pripravljajo številni organi na področni, nacionalni, regionalni in mednarodni ravni. Mnogi od teh organov pripravljajo svoje dokumente s postopkom, ki temelji na soglasju. Vzporedno z naraščanjem mednarodne trgovine in tehnološkega sodelovanja so standardizacijski organi razvili postopke in načine sodelovanja, ki predstavljajo podlago za določitev pravil in načel za pripravo standardov na vseh ravneh. Ta pravila in načela so v tej publikaciji predstavljena v obliki kodeksa, ki naj bi veljal za vladne in nevladne organe, ki sprejemajo odločitve s soglasjem.

1.2 Na mednarodni ravni usklajujejo proces prostovoljne standardizacije Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO), Mednarodna elektrotehniška komisija (IEC) in Mednarodna zveza za telekomunikacije (ITU). To so krovne organizacije za obsežno infrastrukturo, ki imajo temelje na nacionalni ravni in se po potrebi razširijo na regionalno raven. Ta globalni sistem (to je standardizacije na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni) povezujejo na mednarodni ravni pogodbe o sodelovanju med ISO, IEC in ITU, na regionalni ravni podobne pogodbe med standardizacijskimi organizacijami, kot so CEN, CENELEC in ETSI v Evropi, na najnižji ravni pa dolga vrsta pogodb o sodelovanju med nacionalnimi člani teh treh krovnih organizacij.

1.3 Znotraj globalnega sistema standardizacije prevzemajo nacionalni člani ISO, IEC in ITU glavno odgovornost za povezovanje in usklajevanje. Zato v definicijah v šestem in sedmem členu tega kodeksa razlikujemo med **standardizacijskim organom** (ki jih je lahko več v eni državi) in nacionalnim **organom za standarde**, ki je poleg tega še nacionalni član ene ali več mednarodnih krovnih organizacij ter po potrebi še ustreznih regionalnih organizacij.

1.4 Sprejem tega kodeksa je prostovoljen, njegov namen pa je zagotavljati odprtost in preglednost, hkrati pa optimalno stopnjo urejenosti, povezovanja in učinkovitosti v svetovnih standardizacijskih procesih. Določila, ki so obvezna, so podana v obliki zahtev z uporabo pomožnega glagola "morati".

2 Definicije

V tem kodeksu se definicije iz ISO/IEC Vodila 2:1991 uporabljajo za vsak organ, ki sprejema standarde s postopki, ki temeljijo na načelih soglasja. Takšni organi tvorijo podsestav organov, ki jih zajema dodatek 3 Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT) o tehničnih ovirah pri trgovanju (TBT) iz leta 1991, kot je razloženo v dodatku A k temu kodeksu.

3 Splošne določbe

3.1 Ta kodeks je namenjen uporabi v kateremkoli standardizacijskem organu ne glede na to, ali je vladni ali nevladni, na mednarodni, regionalni, nacionalni ali področni ravni. Standardizacijski organi, ki so sprejeli ta kodeks, prigrasijo to članu ISO ali IEC v svoji državi, ta pa prigrasitev posreduje Informacijskemu centru ISO/IEC v Ženevo. Prigrasitev mora vsebovati ime in naslov standardizacijskega organa in obseg njegovih tekočih in predvidenih standardizacijskih aktivnosti. Regionalni ali mednarodni standardizacijski organi kakor tudi standardizacijski organi v državah, ki nimajo člana v ISO ali IEC, lahko prigrasijo svoj sprejem kodeksa neposredno Informacijskemu centru ISO/IEC.

3.2 Člani ISO si morajo prizadevati, da postanejo člani ISONET ali da za člana imenujejo neki drugi organ, pa tudi, da pridobijo najvišjo možno vrsto članstva v ISONET. Drugi standardizacijski organi si morajo prizadevati, da se povežejo z ISONET. (Sistem ISONET je opisan v dodatku B.)

3.3 Standardizacijski organ mora z naklonjenostjo in enakovredno upoštevati pripombe, ki jih imajo o uporabi tega kodeksa drugi standardizacijski organi, ki so ga sprejeli. Standardizacijski organ si mora objektivno prizadevati, da bi rešil morebitne pritožbe.

4 Postopki za pripravo standardov

4.1 Metode, uporabljene pri pripravi standardov, slonijo na dokumentiranih postopkih, ki temeljijo na načelu soglasja. Izvodi opisov postopkov standardizacijskih organov morajo biti na željo zainteresiranih strank na voljo pravočasno in na sprejemljiv način.

4.2 V teh dokumentiranih postopkih mora biti razpoznaven, stvaren in lahko dosegljiv mehanizem za nepristransko obravnavanje morebitnih vsebinskih in proceduralnih pritožb.

4.3 Prigrasitev standardizacijske dejavnosti mora biti objavljena v ustreznih medijih, tako da imajo zainteresirane osebe ali organizacije priložnost tvorno sodelovati. To pomeni pravočasno obveščanje v ustreznih medijih o dejavnostih na področju novih, veljavnih in dopolnjenih standardov ter poročanje o ustreznih spremembah statusa standardov.

4.4 Na zahtevo kogarkoli od zainteresiranih mora standardizacijski organ čimprej zagotoviti kopijo predloga standarda, ki je bil posredovan v javno obravnavo. Zaračunani stroški za to storitev morajo biti (z izjemo dejanskih stroškov dostave) enaki za domače in tuje stranke. Zainteresirani, od kjerkoli, morajo imeti stvarno možnost za pregled in posredovanje pripomb na predloge standardov. Organ za standardizacijo mora vsa prejeta mnenja in pripombe čimprej obravnavati in če se to zahteva, nanje odgovoriti, vključno na primer z razlago, zakaj je potrebno odstopanje od ustreznih mednarodnih standardov.

4.5 Formalne odobritve standardov morajo temeljiti na dokazilih o soglasju.

4.6 Vse standarde je treba redno pregledovati in po potrebi revidirati. Vsako pobudo za pripravo novih ali revidiranih standardov, ki jih v skladu z ustreznimi postopki vloži katerakoli materialno in neposredno zainteresirana oseba ali organizacija, je treba takoj obravnavati.

4.7 Vsi odobreni standardi morajo biti takoj objavljeni. Kopije morajo biti na voljo pod razumnimi pogoji vsaki osebi ne glede na to, od kod je.

4.8 O dejavnostih na področju pripravljavanja standardov je treba voditi in vzdrževati primerno evidenco.

5 Pospeševanje mednarodne trgovine

5.1 Standardi naj bodo napisani tako, da bodo zadovoljili potrebe trga in prispevali k pospeševanju prostega trgovanja v najširšem mogočem geografskem in gospodarskem pomenu. Standardi ne smejo biti napisani tako, da bi ovirali ali preprečevali mednarodno trgovanje.

5.2 Standardi ne smejo biti napisani kot sredstvo za določanje cen niti za izločanje konkurence ali kakšno drugačno oviranje prodaje, razen če je to potrebno zaradi upoštevanja zahtev ustreznih tehničnih predpisov ali drugih legitimnih področnih ali lokalnih zahtev glede združljivosti, varstva okolja, zdravja in varnosti.

5.3 Kadar mednarodni standardi že obstajajo ali bodo v kratkem izdelani, morajo biti le-ti ali njihovi ustrezní deli uporabljeni kot podlaga za ustrezne nacionalne ali regionalne standarde, razen v primerih, da bi bili taki mednarodni standardi ali njihovi deli neučinkoviti ali neprimerni, na primer zaradi nezadostne ravni varstva, temeljnih podnebnih ali geografskih dejavnikov ali temeljnih tehnoloških problemov.

5.4 Standardi ne smejo biti napisani tako, da bi dopuščali njihovo izrabljanje za zavajanje potrošnikov in drugih uporabnikov izdelka, procesa ali storitve, ki jih standardi obravnavajo.

5.5 Standardi ne smejo biti napisani ali sprejeti tako, da bi razlikovali izdelke na podlagi kraja izvora.

5.6 Kadar je le mogoče, naj standardi dovoljujejo čim večjo svobodo tehnološkemu razvoju, zato naj bodo njihove zahteve izražene bolj v smislu delovanja kot v smislu oblikovanja ali opisnih značilnosti.

5.7 Upravne zahteve v zvezi z ocenjevanjem skladnosti in znaki skladnosti ali drugimi netehničnimi vprašanji morajo biti navedene ločeno od tehničnih zahtev oziroma zahtev za delovanje.

5.8 Standardi ne smejo biti zasnovani tako, da bi vključevali patent, razen če je tak patent opravičljiv iz tehničnih razlogov in lastnik patentnih pravic pristane na pogajanje o licenci pod sprejemljivimi pogoji z zainteresiranimi kandidati ne glede na to, od kod so.

6 Sodelovanje pri postopku priprave standardov

6.1 Sodelovanje pri postopkih standardizacije na vseh ravneh mora biti omogočeno materialno in neposredno zainteresiranim osebam ali organizacijam v povezanem postopku, ki je opisan v tem poglavju.

6.2 Da bi bili standardi čimbolj harmonizirani, mora standardizacijski organ pri pripravi mednarodnih standardov na primeren način in v mejah svojih zmožnosti dati prednost tvornemu sodelovanju tistih mednarodnih standardizacijskih organov, ki so standarde glede na predmet bodisi že pripravili ali sprejeli bodisi jih nameravajo sprejeti.

6.3 Na mednarodni ravni je nacionalna udeležba v postopku standardizacije organizirana pod okriljem ustreznega nacionalnega organa za standarde, ki je član krovne mednarodne organizacije za standarde. Nacionalni člani morajo zagotoviti, da bo njihova udeležba odražala usklajenost nacionalnih interesov glede predmeta, na katerega se nanašajo aktivnosti mednarodne standardizacije.

6.4 Pri delu na področju regionalne standardizacije mora sodelovanje v postopkih standardizacije, ki temelji na soglasju in ki je organizirano tako, da zadovolji posebne potrebe tehnologije in regije, vedno odražati usklajenost nacionalnih in regionalnih interesov. Države zunaj regije imajo možnost učinkovito in tvorno prispevati samo pod okriljem svojih nacionalnih organov za standarde, to pa mora potekati v sodelovanju z mednarodnimi organizacijami za standarde, v katerih imajo skupno članstvo.

6.5 Na nacionalni ravni morajo udeležbo organizirati standardizacijski organi in nacionalni organi za standarde v skladu s svojimi postopki, ki temeljijo na soglasju, in poskrbeti morajo za enakovredno zastopanje zainteresiranih proizvajalcev, kupcev, potrošnikov itn. Druge države imajo možnost učinkovito in tvorno prispevati samo pod okriljem svojih nacionalnih organov za standarde, to pa mora potekati v sodelovanju z mednarodnimi in regionalnimi organizacijami za standarde, v katerih imajo skupno članstvo.

7 Usklajenost in informiranje

7.1 Da bi bili standardi medsebojno usklajeni in brez nasprotij za najširše možne skupine uporabnikov, je treba dejavnosti na področju standardizacije aktivno, toda prostovoljno usklajevati na mednarodni in regionalni ravni, med njima in tudi znotraj vsake države.

7.2 Odgovornost za usklajenost na mednarodni ravni nosi vsaka mednarodna organizacija za standarde.

7.3 Odgovornost za usklajenost na regionalni ravni nosi vsaka regionalna organizacija za standarde.

7.4 Odgovornost za usklajenost na nacionalni ravni nosi nacionalni organ za standarde.

7.5 Odgovornost za usklajenost med regionalnimi in mednarodnimi standardizacijskimi aktivnostmi nosijo organi, ki jih to zadeva. Predvsem regionalni standardizacijski organi morajo storiti vse, da bi se izognili podvajanju ali prekrivanju dela ustreznih mednarodnih standardizacijskih organov.

7.6 Usklajevanje dejavnosti na področju standardizacije med regionalnimi organizacijami za standarde in nacionalnimi organi za standarde zunaj te regije mora biti organizirano pod odgovornostjo teh organov in v posvetovanju z mednarodnimi organizacijami za standarde, v katerih imajo skupno članstvo.

7.7 Vse informacije, navedene v 4. poglavju, morajo biti dostopne prek ISONET. Član ISO iz katerekoli države ali katerikoli mednarodni ali regionalni standardizacijski organ mora določiti primerno institucijo kot informacijsko (referenčno) točko ter svojega zastopnika za poizvedbe v zvezi s standardi.

Dodatek A (informativni)

Izrazi in definicije v zvezi s Sporazumom GATT o tehničnih ovirah pri trgovanju

Glede na Sporazum GATT 1991 o tehničnih ovirah pri trgovanju (Urugvajski krog večstranskih trgovinskih pogajanj) se uporablja terminologija, navedena v ISO/IEC Vodilu 2:1991, z nekaterimi spremembami. Te so razložene v dodatku 1 dokumenta GATT TBT, ki je spodaj objavljen za seznanitev in v pričakovanju razglasitve kodeksa ISO/IEC pri GATT TBT (General Agreement on Tariffs to Trade/Technical Barriers to Trade) za organe, ki standarde potrjujejo po postopkih, ki temeljijo na soglasju.

Dodatek 1 Sporazuma GATT 1991 o tehničnih ovirah pri trgovanju

Izrazi, ki so predstavljeni v šesti izdaji ISO/IEC Vodila 2:1991, Splošni izrazi in njihove definicije s področja standardizacije in sorodnih aktivnosti (General Terms and Their Definitions Concerning Standardization and Related Activities), morajo, kadar so uporabljeni v tem sporazumu, imeti isti pomen kot v definicijah, podanih v omenjenem vodilu, upoštevajoč, da v tem sporazumu niso zajete storitve.

Za potrebe tega sporazuma pa morajo veljati naslednje definicije.

1 Tehnični predpis

Dokument, v katerem so podane značilnosti izdelka ali z njimi povezani procesi in proizvodnimi postopki, vključno z veljavnimi upravnimi določbami, katerih upoštevanje je obvezno. Prav tako lahko vključuje ali izključno obravnava terminologijo, simbole, embalažo, zahteve za označevanje ali etiketiranje, za določen izdelek, proces ali proizvodni postopek.

Obrazložitev: Definicija v ISO/IEC Vodilu 2 ni samozadostna, temveč temelji na tako imenovanem sistemu gradnikov (building block system).

2 Standard

Za izraz "standard" mora veljati naslednja definicija.

Dokument, ki ga je odobril pristojni organ in ki navaja splošna in večkrat uporabna pravila, smernice ali značilnosti izdelkov ali z njimi povezanih procesov in proizvodnih postopkov ter katerega upoštevanje ni obvezno. Prav tako lahko vključuje ali izključno obravnava terminologijo, simbole, embalažo ali zahteve za označevanje ali etiketiranje za določen izdelek, proces ali proizvodni postopek.

Obrazložitev: Izrazi, definirani v ISO/IEC Vodilu 2, veljajo za izdelke, procese in storitve. Ta sporazum zajema samo tehnične predpise, standarde in postopke ugotavljanja skladnosti za izdelke ali z njimi povezane procese in proizvodnimi postopki. Standardi, definirani v ISO/IEC Vodilu 2, so lahko obvezni ali neobvezni. Za potrebe tega sporazuma je uporaba standardov prostovoljna, tehničnih predpisov pa obvezna. Standardi, ki jih je pripravila mednarodna standardizacijska skupnost, temeljijo na soglasju. V tem sporazumu so zajeti tudi dokumenti, ki ne temeljijo na soglasju.

3 Postopki za ugotavljanje skladnosti

Vsak postopek, s katerim neposredno ali posredno ugotavljamo, ali so izpolnjene ustrezne zahteve v tehničnih predpisih ali standardih.

Obrazložitev: K postopkom za ugotavljanje skladnosti spadajo, med drugim, postopki vzorčenja, preskušanja in kontrole; ovrednotenje, overitev in zagotovitev skladnosti; registracija, akreditacija in odobritev ter kombinacije le-teh.

4 Mednarodni organ ali sistem

Organ ali sistem, v katerega se lahko včlanijo ustrezni organi najmanj vseh strank tega sporazuma.

5 Regionalni organ ali sistem

Organ ali sistem, v katerega se lahko včlanijo ustrezni organi samo nekaterih strank.

6 Centralni vladni organ

Centralna vlada, njena ministrstva in resorji ali katerikoli organ, katerega delovno področje nadzoruje centralna vlada.

Obrazložitev: V Evropski uniji veljajo določila centralnih vladnih organov. Vendar so znotraj Evropske unije lahko ustanovljeni regionalni organi ali sistemi za ugotavljanje skladnosti, za katere veljajo določila tega sporazuma glede regionalnih organov in sistemov za ugotavljanje skladnosti.

7 Lokalni vladni organ

[SIST ISO/IEC Vodilo 59:1997](https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/167aa163-504d-43ca-9b37-1eda1ff2576/prov-iec-2019-087)

[https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/167aa163-504d-43ca-9b37-](https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/167aa163-504d-43ca-9b37-1eda1ff2576/prov-iec-2019-087)

Vlada, ki ni centralna (npr. vlada držav, provinc, dežel, kantonov, občin itn.), njena ministrstva ali resorji ali katerikoli organ, katerega delovno področje nadzoruje ta vlada.

8 Nevladni organ

Organ, ki ni centralni vladni organ niti lokalni vladni organ in je z zakonom pooblaščen za izdajanje tehničnih predpisov.